

پاسخ‌های دریافتی از دفاتر مراجع در خصوص استفتائات گروه حرمت حیات

آسیب غربالگری

سوال و جواب اول

سلام علیکم، یکی از آزمایشات پزشکی که برای تشخیص ابتلاء جنین به سندرم داون (نوعی ناهنجاری ژنتیکی) صورت می‌گیرد از نوع تهاجمی است؛ یعنی نمونه‌گیری از داخل رحم و مایع دور جنین صورت می‌گیرد و این مستلزم وارد شدن سوزن به داخل رحم و کیسه آب حاوی جنین است. به همین دلیل در صورت انجام این آزمایش، با احتمالی بین 0.5 تا 2 درصد جنین سقط خواهد شد، یعنی از هر 1000 خانم بارداری که این آزمایش را انجام دهند در 5 الی 20 مورد، جنین سقط خواهد شد ولی 980 الی 995 مورد باقی‌مانده سالم خواهند بود. حال با توجه به این که این آزمایش با احتمال بسیار کمی موجب سقط ناخواسته جنین میشود، آیا انجام آن برای والدین و کادر پزشکی که آن را انجام میدهند، از لحاظ شرعی مجاز است؟

(2) آیا تجویز چنین آزمایشی از سوی پزشک مجاز است؟

پاسخ سوال

۰۵ بهمن ۱۳۹۹

موضوع: احکام پزشکی

بسم الله الرحمن الرحيم

سلام علیکم و رحمة الله و برکاته

در فرض سؤال اگر مادر یا دیگران با انجام عمل یاد شده خوف عقلایی سقط بدهند(هر چند با درصد احتمال بسیار کم) ، این آزمایش جایز نیست.

موفق و مؤید باشید

سوال و جواب دوم

پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری

پرسش و پاسخ

تاریخ ارسال: ۱۳۹۹/۱۰/۲۰
موضوع: احکام پزشکی
وضعیت: پاسخ داده شده

در دوران بارداری برای تشخیص بعضی بیماریهای مادرزادی جنین که اجازه سقط قانونی دارند، آزمایش آمنیوسنتز (نمونه گیری از مایع دور جنین با ورود سوزن به شکم مادر) انجام می شود. پس از این آزمایش نیم تا یک درصد ممکن است کیسه آب جنین پاره شده و جنین سقط شود. در حالیکه احتمال سلامت جنین بسیار بیشتر از بیمار بودن اوست. (الف) آیا با شرایط فوق و اطلاع از احتمال سقط عارضی حین تشخیص، انجام این آزمایش توسط پزشک جایز است؟

(ب) آیا مادر اجازه دارد تن به آزمایشی دهد که ممکن است منجر به سقط جنین او شود؟

سلام علیکم و رحمة الله و برکاته

در فرض سؤال اگر مادر یا دیگران با انجام عمل یاد شده خوف عقلایی سقط بدهند(هر چند با درصد احتمال بسیار کم) ، جایز نیست.

موفق و مؤید باشید

سقط جنین مبتلا به سندرم داون با توجه به عدم امکان تشخیص شدت بیماری

۱ - مبتلایان به سندروم داون، دارای درجات مختلفی از بیماری هستند. بخش قابل توجهی از این جنین‌ها قبل از تولد از دنیا می‌روند. نوزادان متولد شده با این سندروم، دچار عارضه‌هایی همچون دیرآموزی، پایین بودن بهره هوشی و ضعف در روابط اجتماعی هستند و زمینه مبتلا شدن به بیماری‌ها در آنها نسبت به کودکان سالم بیشتر است. از سوی دیگر، بسیاری از مبتلایان به این سندروم، به میزان قابل توجهی آموزش‌پذیر، عاطفی و بسیار مهربان هستند و بسیاری از آنان در صورت آموزش متناسب، می‌توانند بسیاری از کارهای روزمره را بدون اتکا به دیگران انجام دهند. متوسط عمر آنان، ۳۲ تا ۳۵ سال است. با توجه به اینکه تعیین درجه ابتلای آنان و درگیری با بیماری و به دنبال آن، میزان دشواری‌ها و آسانی‌های تعامل با این بچه‌ها با آزمایشات غربال‌گری ممکن نیست، مستدعی است بفرمایید:

الف) آیا ویژگی‌های برشمرده شده برای مبتلایان در فرض این سؤال، می‌تواند مظنه حرج متناسب با جواز اسقاط برای مادر باشد تا قتل آنها قبل از ولوج روح، شرعاً جایز باشد؟

ب) در صورت مثبت بودن پاسخ سوال قبل، آیا با توجه به اینکه وضعیت دشواری‌ها و آسانی‌های تعامل با این بچه‌ها در آینده قابل تعیین نیست، مبنای تصمیم‌گیری برای اسقاط و قتل آنها، باید وضعیت خوش بینانه و خفیف بیماری جنین در آینده باشد یا وضعیت بدبینانه و سخت آن؟

آیت الله جوادی آملی رحمته الله علیه

الف و ب) اسقاط جنین جایز نیست هرچند غیرطبیعی و مبتلا به سندرم داون باشد.

توضیح المسائل، بخش استفتائات، ص ۶۳۸، سقط جنین

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

الف) سندرم داون که به معنای ابتلاء به بهره هوشی کمتر از دیگر کودکان است داخل موضوع حرج نبوده بنابراین مجوزی برای سقط این کودکان نیست.

ب) سقط این گونه جنین‌ها به هیچ وجه جایز نیست.

الف : سند روم داون که به معنای ابتلاء به بهره هوشی کمتر از دیگر کودکان است داخل موضوع حرج نبوده

بنابراین مجوزی برای سقط این کودکان نیست.

۹۹۶۲۴
۱۳۱۲۸

ب : سقط این گونه جنین ها به هیچ وجه جائز نیست .

آیت الله سیستانی رحمته الله علیه

الف و ب) در فرض سؤال خیر. جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولّد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقّت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست می گردد.

در فرض سؤال خیر.

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولّد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقّت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست می گردد.

۴۱۵

قابل تحمل نیست می گردد

۹۹/۱۰/۱۵

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف و ب) در فرض سؤال، در هیچ یک از موارد اسقاط جنین جایز نیست.

الف و ب- در فرض سؤال، در هیچ يك از موارد اسقاط جنین جایز نیست.

۷۹۰
۹۹/۹/۲۶

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

الف و ب) سقط جنین در هر دو فرض شرعاً حرام است حتی اگر قبل از ولوج روح باشد.

الف و ب: سقط جنین در هر دو فرض شرعاً حرام است حتی اگر قبل از ولوج روح باشد.

۱۳۹۹/۸/۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف و ب) این ویژگی ها برای سقط جنین کافی نیست و شرعاً جایز نمی باشد.

الف — این ویژگی ها برای سقط جنین کافی نیست و شرعاً جایز نمی باشد

ب — از جواب بالا معلوم شد

۹۹/۹/۲۲
۶۵۰۸۰۸

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

الف و ب) اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

اقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف و ب) حرج در نگهداری کودک مجوز سقط نمی باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعة الزهراء

سقط جنین به دلیل حرجی بودن نگهداری از فرزند و وظیفه مؤمنین در رفع حرج

۲ - در موارد تلقی حرج مادر در آینده نسبت به نقص جنین، اگر پدر یا عموم مؤمنین بتوانند سهمی در برطرف کردن این حرج و نگهداری و عدم اسقاط جنین ایفا کنند، مستدعی است بفرمایید:

الف) آیا در این صورت، اقدام برای برطرف کردن حرج مادر و منع از اسقاط و قتل جنین‌ها، بر آنان واجب است؟

ب) در صورتی که امکان استفاده از کمک مؤمنین برای برطرف کردن حرج از مادر وجود داشته باشد، آیا قبل از ولوج روح، قتل جنین ناهنجار برای مادر و پزشک جایز است؟

آیت الله جوادی آملی رحمته الله

اسقاط جنین جایز نیست هرچند غیرطبیعی و یا مبتلا به نقص خلقت باشد.

توضیح المسائل، بخش استفتائات، ص ۶۲۸، سقط جنین

آیت الله سبحانی رحمته الله

الف و ب) چنانچه گفته شد سقط این گونه جنین‌ها جایز نیست و باید دولت و والدین برای رفع مشکل آموزشی و خدماتی آنها تلاش کنند.

چنانکه گفته شد سقط این گونه جنین‌ها جایز نیست و باید دولت و والدین برای رفع مشکل آموزشی و خدماتی

آن‌ها تلاش کنند
۹۶۹۲۴
۱۳۱۲۸
مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

آیت الله سیستانی رحمته الله

الف و ب) اولاً تکلیف تأمین نفقات فرزند متوجه افرادی است که وی واجب النفقه آنان است (مانند پدر، مادر، جدّ و جدّه) و در مرتبه بعد با سایر مکلفین به صورت وجوب کفایی است به شرح و توضیحی که در مبحث نفقات ذکر شده است و در صورت نبودن منبع مالی دیگری برای تأمین هزینه‌های مذکور، مسئولیت این امر با حکومت اسلامی است و در فرض سؤال مجرد عدم تمکن مالی مادر مجوز سقط نمی‌باشد.

اولاً تکلیف تأمین نفقات فرزند متوجه افرادی است که وی واجب النفقه آنان است (مانند پدر، مادر، جدّ و جدّه) و در مرتبه بعد با سایر مکلفین به صورت وجوب کفایی است به شرح و توضیحی که در مبحث نفقات ذکر شده است؛ و در صورت نبودن منبع مالی دیگری برای تأمین هزینه‌های مذکور، مسئولیت این امر با حکومت اسلامی است؛ و در فرض سؤال مجرد عدم تمکن مالی مادر مجوز سقط نمی‌باشد.

۴۱۵
۹۹/۸/۱۵
مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف و ب) در مورد سؤال، اقدام برای برطرف کردن حرج و مشکلات مادر و نگهداری فرزند توسط دیگران هر چند احسان به مادر است اما واجب نیست و در این فرض هم قتل جنین برای مادر و پزشک جایز نیست و مباشر سقط و قتل، ضامن دیه است.

الف و ب- در مورد سؤال اقدام برای برطرف کردن حرج و مشکلات مادر و نگهداری فرزند توسط دیگران هر چند احسان به مادر است اما واجب نیست و در این فرض هم قتل جنین برای مادر و پزشک جایز نیست و مباشر سقط و قتل، ضامن دیه است.

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

الف و ب) مؤمنین باید در حد توان تلاش برای کمک به پدر و مادر در کم کردن حرج آنان و آلام آنان داشته باشند و در برخی موارد وجوب دارد.

الف: مؤمنین باید در حد توان تلاش برای کمک به پدر و مادر در کم کردن حرج آنان و آلام آنان داشته باشند و در برخی موارد وجوب دارد.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف و ب) در فرض سؤال که افرادی حرج مادر را برطرف می کنند، سقط جنین جایز نیست.

الف — در فرض سؤال که افرادی حرج مادر را برطرف می کنند، سقط جنین جایز نیست.
ب — از جواب بالا معلوم شد.

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف و ب) سقط جنین، حرام می‌باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه ماندن جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک مجوز سقط نمی‌باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعة الزهراء

سقط جنین چند قلویی به دلیل داشتن چند فرزند دیگر

۳ - خانواده‌ای دارای ۳ فرزند است. مادر این خانواده، مجدد باردار می‌شود و قبل از ماه سوم، متوجه می‌شود که بارداری وی سه قلو است. با توجه به شرایط فرزندان فعلی و شرایط زندگی، اگر برای وی یقین حاصل شود که اضافه شدن سه فرزند هم زمان به فرزندانش موجب حرج وی خواهد بود، آیا اسقاط و قتل این فرزندان یا برخی از آنها در سه ماهگی برای او و پزشک جایز است؟

آیت الله جوادی آملی رحمته الله علیه

اسقاط جنین جایز نیست هر چند قبل از چهار ماه باشد.

توضیح المسائل، بخش استفتائات، ص ۶۳۸، سقط جنین

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

فرض یاد شده داخل حرج نیست و به هیچ وجه مجوز سقط جنین نمی‌باشد.

فرض یاد شده داخل حرج نیست و به هیچ وجه مجوز سقط جنین نمی‌باشد.

۹۶۹/۲۴
۱۳۱/۲۸
مجلس استفتائات
دفتر حضرت آیت الله العظمی
میرزا محمد باقر
مجلس

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

در مورد سؤال، اسقاط و قتل فرزندان یا برخی از آنها برای مادر و پزشک جایز نیست.

در مورد سؤال اسقاط و قتل فرزندان یا برخی از آنها برای مادر و پزشک جایز نیست.

۷۹۰
۹۹۹/۲۴
مجلس استفتائات
دفتر حضرت آیت الله العظمی
میرزا محمد باقر
مجلس

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

شرعاً اسقاط جنین حرام است و این گونه مسائل و حرجی بودن نگهداری فرزندان، مجوزی برای سقط جنین نیست.

شرعاً اسقاط جنین حرام است و اینگونه مسائل حرجی بودن نگهداری فرزندان مجوزی برای سقط جنین نیست.

۱۳۹۹ / ۸ / ۲۵
۱۵۴۰۰
مجلس استفتائات
دفتر حضرت آیت الله العظمی
علوی گرگانی
مجلس

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

این گونه مسائل مجوز سقط جنین نمی شود بلکه دولت وظیفه دارد به چنین مادرانی کمک کند تا اسباب عسر و حرج نشود.

این گونه مسائل مجوز سقط جنین نمی شود بلکه دولت وظیفه دارد به چنین مادرانی کمک کند تا اسباب عسر و حرج نشود.

۹۹۰۹۰۲۲
۶۵۰۸۰۸

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

سقط جنین، حرام می باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه ماندن جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی، جز در موردی که حکم به جواز آن شد حرام می باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعة الزهراء

میزان حرج مجوز سقط جنین

۴ - با توجه به دشواری‌های تشخیص مصداق تحقق یا عدم تحقق عنوان حرج در فتاوی مراجع محترم تقلید در خصوص اجازه «اسقاط حرجی جنین ناهنجار قبل از ولوج روح» و با توجه به اینکه سطح دشوارپنداری در بشر امروز در اثر رفاه زدگی بسیار متفاوت شده است، مستدعی است در خصوص معیار میزان حرجی که متناسب با جواز شرعی اسقاط و قتل جنین برای مادر و پزشک و کادر درمان باشد، راهنمایی فرمایید.

آیت الله جوادی آملی رحمته الله

الف و ب) اسقاط جنین جایز نیست هرچند غیرطبیعی و یا مبتلا به نقص خلقت باشد.

توضیح المسائل، بخش استفتائات، ص ۶۳۸، سقط جنین

آیت الله سبحانی رحمته الله

چنانچه قبلاً بیان شد در هیچ صورتی قتل جنین به جهت حرجی بودن نگهداری وی جایز نیست.

چنانکه قبلاً بیان شد در هیچ صورتی قتل جنین به جهت حرجی بودن نگهداری وی جایز نیست.

ملائی
جنتی
۹۹/۹/۲۴
۱۳۱۲۸

آیت الله سیستانی رحمته الله

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولّد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست، می گردد.

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولّد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست می گردد.

۴۱۵
۹۹/۱۱/۱۵

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله

در فرض سؤال، حرج مذکور مجوز اسقاط و قتل جنین برای مادر و پزشک و کادر درمان نمی باشد.

در فرض سؤال حرج مذکور مجوز اسقاط و قتل جنین برای مادر و پزشک و گاه در درمان نمی باشد.

۷۹۰
۹۹/۸/۲۴

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

سقط جنین شرعاً حرام است حتی اگر حرج آن برای مادر و پدر مسلم باشد.

سقط جنین شرعاً حرام است حتی اگر حرج آن برای مادر و پدر مسلم باشد

۳۹۹ / ۸ / ۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

سقط جنین، حرام می باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه ماندن جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی، جز در موردی که حکم به جواز آن شد حرام می باشد.

جسماً

سقط جنین، حرام می باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه ماندن جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی جز در موردی که حکم به جواز آن شد، حرام می باشد

بیماری‌های موجب حرج مجوز سقط جنین

۵ - مستدعی است بفرماید:

الف) آیا نواقصی از جنین که زمینه‌ساز مشکلاتی باشند همچون: شب‌کوری و کاهش دید برای جنین،^۱ اختلال در تشکیل بخشی از استخوان پا^۲ و یا بیماری‌هایی که احتمال ایجاد نابینایی برای جنین ایجاد می‌کند،^۳ می‌تواند موجب حرج بر مادر تلقی شود و پزشک بر این اساس، قبل از ولوج روح، اقدام به اسقاط و قتل آن نماید؟

ب) با توجه به اینکه این بیماری‌ها در فهرست بیماری‌های از جنین که جواز اسقاط دارد آمده است، آیا برای پزشک شرعاً جایز است به اسقاط و قتل جنینی که دارای چنین نواقصی است، قبل از ولوج روح اقدام نماید؟

آیت‌الله جوادی آملی رحمته‌الله

الف و ب) اسقاط جنین جایز نیست هرچند غیرطبیعی و یا مبتلا به نقص خلقت باشد.

توضیح المسائل، بخش استفتائات، ص ۶۳۸، سقط جنین

آیت‌الله سبحانی رحمته‌الله

الف و ب) سقط جنین تنها در صورتی جایز است که بقاء وی موجب خطر جانی برای مادر باشد.

سقط جنین تنها در صورتی جائز است که بقاء وی موجب خطر جانی برای مادر باشد.

مجلس
مجلس
۹۶۹۲۴
۱۳۱۲۸

آیت‌الله سیستانی رحمته‌الله

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولّد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنّه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقّت فوق‌العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست، می‌گردد.

^۱ - مقصود، بیماری رتینیت پیگمنتوزا است که توصیف آن چنین بیان شده است: دسته‌ای از بیماری‌های چشمی که در آن بخشی از سلول‌های شبکیه درگیر هستند و شایع‌ترین دلیل شب‌کوری است. ورم رنکیزه‌ای شبکیه نام عمومی گروهی از بیماری‌های عمدتاً وراثتی است که با از میان رفتن تدریجی پاسخ شبکیه، کاهیدگی شبکیه و نازک شدن رگ‌های آن و تجمع رنکیزه‌ها و محدود شدن میدان بینایی همراه است. در مراحل اولیه فرد در شب دچار مشکل می‌شود و با پیشرفت بیماری دید فرد در روز هم کاهش می‌یابد. علت کاهش دید زوال تدریجی گیرنده‌های نوری شبکیه است. در حال حاضر روی درمان‌های آینده نگر، همچون سلول‌های بنیادی، استفاده از مکمل‌ها، استفاده از دارو کار می‌شود اما درمان قطعی ندارد.

^۲ - مقصود، نوعی از بیماری همی ملیا است.

^۳ - همچون بیماری رتینوبلاستوما و گلوکوم مادرزادی که ممکن است به تدریج یا در روند درمان منجر به نابینایی شود اما اساساً خود این بیماری‌ها، مساوی نابینایی نیستند.

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق حرج بر اثر تولد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد، و مظنه حرج در این مورد کافی نیست و باید معلوم باشد که وضعیت جنین به گونه‌ای است که تعامل با آن برای مادر موجب مشقت فوق العاده زیاد که معمولاً قابل تحمل نیست می‌گردد.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف و ب) در هر دو مورد ذکر شده برای پزشک مجوزی برای سقط نیست و در صورت اسقاط علاوه بر معصیت دیه بر مباشر سقط لازم خواهد شد.

الف و ب) - در هر دو مورد ذکر شده برای پزشک مجوزی برای سقط نیست و در صورت اسقاط علاوه بر معصیت دیه بر مباشر سقط لازم خواهد شد.

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

الف) سقط جنین حرام است حتی اگر موجب این گونه بیماری و حرج برای پدر و مادر باشد.
ب) بر پزشک اسقاط چنین جنینی حرام است حتی اگر وجود بیماری جنین مسلم باشد.

الف، سقط جنین حرام است حتی اگر موجب اینگونه بیماری و حرج برای پدر و مادر باشد.
ب: بر پزشک اسقاط چنین جنینی حرام است حتی اگر وجود بیماری جنین مسلم باشد.

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

سقط جنین، حرام می باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه ماندن جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی، جز در موردی که حکم به جواز آن شد حرام می باشد.

جسماً

سقط جنین، حرام می باشد و استثنائی ندارد مگر اینکه ماندن جنین در رحم برای مادر خطر جانی (مرگ) داشته باشد که در این صورت چنانچه روح در جنین دمیده نشده، سقط جایز است و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی جز در موردی که حکم به جواز آن شد، حرام می باشد

سقط جنین ناهنجار با احتمال خطا در تشخیص

۷- اگر برخی از ناهنجاری‌های جنین، موجب خرج مادر دانسته شود اما در حال حاضر ابزارها برای تشخیص این دسته از ناهنجاری‌ها (سونوگرافی آنومالی اسکن)، برای مثال، حدود ۹ درصد خطای تشخیصی داشته باشند، مستدعی است بفرمایید:

الف) آیا بر اساس این تشخیص غیریقینی، می‌توان قبل از ولوج روح، به اسقاط و قتل جنین اقدام کرد؟

ب) با توجه به این مطلب که قدرت تشخیصی روش‌های مختلف، متفاوت است، چه میزان از درصد خطا برای روش‌های تشخیصی مختلف جهت صدور مجوز شرعی اسقاط و قتل جنین قبل از ولوج روح به دلیل خرج مادر قابل قبول می‌باشد؟

آیت الله جوادی آملی رحمته الله

الف و ب) اسقاط جنین جایز نیست هرچند غیرطبیعی و یا مبتلا به نقص خلقت باشد.

توضیح المسائل، بخش استفتائات، ص ۶۲۸، سقط جنین

آیت الله سبحانی رحمته الله

در تمام موارد، گفته شد سقط جنین به جهت نقص جسمی جنین در صورتی که قابلیت انسان شدن را داشته باشد (جایز نیست).

در تمام موارد گفته شد سقط جنین به جهت نقص جسمی جنین در صورتی که قابلیت انسان شدن را داشته باشد.

۹۹/۹/۲۴
۱۳۱۲۸
مجلس استفتائات
دفتر استفتائات
پاسخ به استفتائات
۱۳۱۲۸

آیت الله سیستانی رحمته الله

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق خرج بر اثر تولد فرزند

و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد.

جواز سقط جنین قبل از ولوج روح در موردی است که ابتلای جنین به بیماری مذکور قطعی و تحقق خرج

۴۱۵
۹۹/۱۰/۱۵
استفتائات دفتر
مرکز استفتائات
پاسخ به استفتائات
۴۱۵

بر اثر تولد فرزند و نگهداری آن برای مادر نیز حتمی باشد.

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله

الف) در فرض سؤال، اقدام به اسقاط و قتل جنین جایز نیست.

ب) در هیچ صورت از روش‌های مختلف، مجوزی برای اسقاط و قتل جنین قبل از ولوج روح نیست.

الف- در فرض سؤال اقلام بر باسقاط و قتل جنین جایز نیست.
 ب- در هیچ صورت از مروش های مختلف، مجوزی برای اسقاط و قتل جنین قبل از ولوج روح نیست

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

الف) اسقاط جنین حرام است حتی قبل از ولوج روح.

ب) چون اصل اسقاط جنین حتی با فرض حرج مادر حرام است، لذا ملاک درصد خطا موضوعیت ندارد.

الف: اسقاط جنین حرام است حتی قبل از ولوج روح.
 ب: چون اصل اسقاط جنین حتی با فرض حرج مادر حرام است لذا ملاک درصد خطا موضوعیت ندارد.
 ۱۳۹۹/۸/۲۵
 ۱۵۴۰۰

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف و ب) سقط جنین، حرام می باشد و حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

غربالگری و دادن اطلاعات ژنتیکی جنین‌ها به کشور بیگانه

۸ - برخی از آزمایشگاه‌ها برای تشخیص نقص جسمی و یا ناهنجاری جنین با هدف اسقاط و قتل این جنین‌ها، نمونه‌برداری آمیوستنتر یا سی وی اس انجام شده را به کشورهای بیگانه و غیر مسلمان می‌فرستند. نتایج اعلامی این آزمایشگاه‌ها برای اسقاط یا عدم اسقاط جنین مسلمین، مبنا قرار می‌گیرد. با توجه به امکان سوء استفاده از اطلاعات ژنتیکی مسلمانان و امکان مدیریت شدن اسقاط جنین‌های مسلمین از سوی کشور بیگانه و کفر، آیا این عمل جایز است؟

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

در تمام موارد گفته شد سقط جنین به جهت نقص جسمی جنین در صورتی که قابلیت انسان شدن را داشته باشد، (جایز نیست). در تمام موارد گفته شد سقط جنین به جهت نقص جسمی جنین در صورتی که قابلیت انسان شدن را داشته باشد.

۹۹۹۶۲۴
۱۳۱۲۸
مجلس استفتاءات
مجلس استفتاءات

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

نتایج آزمایش آزمایشگاه‌های مذکور اعتبار شرعی ندارد و مجوز برای اسقاط جنین نیست.

نتایج آزمایش آزمایشگاه‌های مذکور اعتبار شرعی ندارد و مجوز برای اسقاط جنین نیست.

۷۹۰
۹۹/۹/۲۶
مجلس استفتاءات
مجلس استفتاءات

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

هرگونه اتکاء و اعتماد به کشورها و مؤسسات غیراسلامی و کفار که موجب به خطر افتادن مسلمین یا سوء استفاده دشمنان شود شرعاً جایز نیست.

برگزیده آنگاه اعتماد به کشورها و مؤسسات غیراسلامی و کفار که موجب به خطر افتادن مسلمین یا سوء استفاده دشمنان شود شرعاً جایز نیست.

۳۹۹ / ۸ / ۲۵
۱۵۴۰۰
مجلس استفتاءات
مجلس استفتاءات

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

این گونه آزمایش‌ها نمی‌تواند معیار سقط جنین گردد.

این گونه آزمایش‌ها نمی‌تواند معیار سقط جنین گردد.

۹۹۹۶۲۲
۶۵۰۸۰۸
مجلس استفتاءات
مجلس استفتاءات

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و انجام کارهایی که موجب به خطر افتادن جنین شود حرام می باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

اقدام به غربالگری و سقط جنین بر اثر آن

۹ - هدف از آزمایشات غربالگری جنین، درمان نیست؛ بلکه برای تشخیص بیماری جنین و اعلام آن و تصمیم‌گیری درباره اسقاط و قتل جنین به کار برده می‌شود. اعلام خطر ابتلای جنین به بیماری بعد از آزمایشات مرحله اول (مثلاً احتمال ۱ به ۲۵۰ یا ۱ به ۱۰۰۰) موجب ترس و وحشت و آسیب روحی مادر شده، برخی مادران را نیز به سوی اسقاط و قتل جنین، بدون بررسی در مراحل بعدی غربالگری سوق می‌دهد. مشکل دیگر، این است که زمینه را برای اسقاط و قتل جنین بعد از ۴ ماهگی به صورت غیرقانونی در صورت نرسیدن پاسخ آزمایشات به زمان قانونی فراهم می‌کند. تعیین برخی بیماری‌های جنین به عنوان حرج‌های نوعی نیز افراد را به سوی حرج‌پنداری و در نتیجه تأیید اسقاط و قتل جنین سوق می‌دهد. از سوی دیگر، نمونه‌برداری آمنیوستز و یا سی‌وی‌اس نیز تهاجمی است و در طی این عملیات نمونه‌برداری، یک جنین سالم در هر ۵۰، ۱۰۰ و گاه ۲۰۰ جنین (بر اساس یافته‌های مختلف)، اسقاط می‌گردد و به قتل می‌رسد. مستدعی است بفرمایید:

- الف) با توجه به چنین شرایطی، آیا پزشک می‌تواند مادر باردار را به غربالگری مذکور توصیه کند و یا آن را پیشنهاد دهد؟
 ب) آیا بر پزشک جایز است در انجام آزمایشات تهاجمی مذکور یا انجام عمل اسقاط و قتل جنین در شرایط مذکور، قبل از چهار ماهگی آن مشارکت کند؟
 ج) در صورت مشارکت پزشک در انجام آزمایشات مذکور و پیرو آن، سقط شدن جنین (اعم از اینکه جنین بیمار باشد یا سالم)، دیه آن بر عهده کیست؟

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

اگر خوف مرگ جنین باشد جایز نیست و در صورت آزمایش و سقط جنین، دیه بر عهده کسی است که این آزمایش را انجام می‌دهد.

اگر خوف مرگ جنین باشد جایز نیست و در صورت آزمایش و سقط جنین، دیه بر عهده کسی است که این

آزمایش را انجام می‌دهد .
 ۹۹/۹/۲۴
 ۱۳۱۲۸

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) در فرض سؤال توصیه و یا پیشنهاد پزشک برای اسقاط جنین جایز نیست.

ب) جایز نیست

ج) دیه بر عهده مباشر سقط و قتل است

الف- در فرض سؤال توصیه و یا پیشنهاد پزشک برای اسقاط جنین جایز نیست.
 ب- جایز نیست.

ج- دیه بر عهده مباشر سقط و قتل است .
 ۷۹۰
 ۹۹/۹/۲۴

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

الف و ب) چون اسقاط جنین مطلقاً حرام است حتی با فرض احراز ناهنجاری در جنین، لذا توصیه به غربالگری جهت کشف ناهنجاری و سقط آن یا ایجاد اضطراب در مادر بدون امکان درمان جنین مذموم و ناپسند است و اگر پزشک بداند با این عمل موجبات سقط غیرقانونی جنین را فراهم می آورد توصیه او شرعاً حرام خواهد بود و اگر احتمال دهد موجب سقط جنین سالم می شود قطعاً حرام خواهد بود.

ج) اگر غربالگری ضرورت شرعی نداشته باشد و احتمال سقط جنین نیز برود، انجام غربالگری حرام خواهد بود و در نتیجه اگر سقط جنین محقق شود، دیه بر عهده پزشک خواهد بود.

الف و ب: چون اسقاط جنین مطلقاً حرام است حتی با فرض احراز ناهنجاری در جنین لذا توصیه به غربالگری جهت کشف ناهنجاری و سقط آن یا ایجاد اضطراب در مادر بدون امکان درمان جنین مذموم و ناپسند است و اگر پزشک بداند با این عمل موجبات سقط غیرقانونی جنین را فراهم می آورد توصیه او شرعاً حرام خواهد بود و اگر احتمال دهد موجب سقط جنین سالم می شود قطعاً حرام خواهد بود. ج: اگر غربالگری ضرورت شرعی نداشته باشد احتمال سقط جنین نیز برود انجام غربالگری حرام خواهد بود و در نتیجه اگر سقط جنین محقق شود دیه بر عهده پزشک خواهد بود.

۱۳۹۹/۸/۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جایز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی حرام می باشد و بر متصدی سقط، دیه ثابت است و انجام کارهایی که موجب به خطر افتادن جنین شود حرام می باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعة الزهراء

اقدام به غربالگری مرحله اول با علم به اسقاط غیر قانونی برخی جنین‌ها قبل از قطعی شدن نتایج

۱۰ - در مرحله اول غربالگری که دارای ضریب خطای بالای تشخیصی است، عده قابل توجهی از جنین‌های مادران باردار، مشکوک به ناهنجاری تشخیص داده شده و به مرحله دوم غربالگری ارجاع داده می‌شوند. در صورتی که روشن باشد بخش قابل توجهی از ارجاع‌شدگان به مرحله بعد، به دلیل وحشت و اضطراب روانی (در اثر متوجه شدن احتمال ناهنجاری و نیز هزینه‌های سنگین مالی مرحله‌های بعد)، بدون مراجعه برای تشخیص تکمیلی، اقدام به اسقاط غیرقانونی و قتل جنین خود می‌کنند که در اکثر موارد واقعاً سالم می‌باشند، مستدعی است بفرمایید: آیا مشارکت یا معاونت (و همکاری) پزشک، ماما و کارشناس بهداشت و مانند آن در چنین روندی شرعاً جایز است یا خیر؟

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

جایز نیست

جایز نیست.

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

در فرض سؤال، شرعاً جایز نیست و دیه بر عهده کسانی است که در این کار دخالت داشته اند.

در فرض سؤال، شرعاً جایز نیست و دیه بر عهده کسانی است که در این

کار دخالت داشته اند.

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

انجام کارهایی که موجب به خطر افتادن جنین شود حرام می‌باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

حکم غربالگری با توجه به تهاجمی بودن آن

۱۱ - در آزمایشات غربالگری به منظور اسقاط جنین‌های ناقص، نمونه‌برداری از ماده آمنیوتیک داخل رحم (آمنیوسنتز) و نیز نمونه‌برداری از پرزهای جنینی (سی وی اس) انجام می‌شود. این آزمایشات، تهاجمی محسوب شده و به خودی خود موجب می‌شود که در هر پنجاه یا صد یا دویست آزمایش بر روی مادرانی که جنین مشکوک به نقایص مادرزادی دارند، یک جنین (که در بسیاری از موارد، سالم می‌باشد) به قتل برسد و اسقاط شود. مستدعی است بفرمایید:

الف) آیا انجام چنین آزمایشاتی که جان برخی از جنین‌های سالم را به شرح فوق می‌گیرد، با هدف تشخیص جنین ناهنجار و اسقاط آن به دلیل حرجی بودن برای پدر یا مادر، جایز است یا خیر؟

ب) چه نوع از بیماری‌های مادرزادی جنین و چه مقدار شک به وجود آنها در جنین می‌تواند مجوز انجام چنین آزمایشات تهاجمی‌ای (نمونه‌برداری از ماده آمنیوتیک یا نمونه‌برداری پرزهای جنینی) با هدف تشخیص و اسقاط جنین ناهنجار به دلیل حرج پدر یا مادر باشد؟

ج) آیا جنین‌هایی که در اثر چنین آزمایش‌های تهاجمی‌ای، به عمد یا شبه عمد یا خطا اسقاط می‌شوند، دیه دارند یا خیر؟

د) اگر دیه دارند، آیا دیه مذکور بر عهده پزشک دستور دهنده است یا پزشکی که مباشرت به انجام فرآیند اسقاط و قتل جنین می‌نماید؟

آیت الله جوادی آملی رحمته الله علیه

اسقاط جنین جایز نیست هرچند غیرطبیعی و یا مبتلا به نقص خلقت باشد و اگر سقط شود دیه دارد.

توضیح المسائل، بخش استفتائات، ص ۶۳۸، سقط جنین

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

الف) جائز نیست

ب) جهت اسقاط، هیچ آزمایشی جائز نیست.

ج و د) دیه بر عهده پزشکی است که مباشرت در انجام کار را دارد.

الف: جائز نیست

ب: جهت اسقاط، هیچ آزمایشی جائز نیست

ج و د: دیه بر عهده پزشکی است که مباشرت در انجام کار را دارد.

۶۹۱۴
۱۳۱۵۶

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف) جایز نیست و چنانچه موجب سقط جنین شود موجب دیه است.

ب) هیچ یک از موارد مذکور مجوز انجام آزمایشات مزبور با هدف تشخیص و اسقاط جنین نیست.

ج) بلی دیه دارد

د) دیه به عهده مباشر اسقاط و قتل است

الف- جایز نیست و چنانچه موجب سقط جنین شود موجب دیه است.

ب- هیچ یک از امور مذکور مجوز انجام آزمایشات مزبور با هدف تشخیص و اسقاط جنین نیست.

ج- بلی دیه دارد.

د- دیه به عهده مباشر اسقاط و قتل است.

۷۹۰
۹۹/۶/۲۴

آیت الله علوی گرگانی

الف) با فرض مذکور و حرمت اسقاط جنین به طور مطلق و احتمال سقط جنین سالم، اینگونه آزمایشات شرعاً جایز نیست

ب) هرگونه آزمایشی به قصد سقط جنین بدون امکان درمان جنین شرعاً جایز نیست.

ج) در صورت عدم ضرورت شرعی غربالگری و باتوجه به حرمت سقط جنین، مطلقاً دیه ثابت خواهد بود.

د) در فرض حرمت غربالگری دیه بر عهده پزشک مباشر سقط است مگر پزشک دستور دهنده، پزشک مباشر را اجبار بر عمل

غربالگری کند که در این صورت پزشک دستور دهنده باید دیه بپردازد.

الف: با فرض مذکور حرمت اسقاط جنین به طور مطلق و احتمال سقط جنین سالم اینگونه آزمایشات شرعاً جایز نیست
ب: هرگونه آزمایشی به قصد سقط جنین بدون امکان درمان جنین شرعاً جایز نیست
ج: در صورت عدم ضرورت شرعی غربالگری با توجه به حرمت سقط جنین مطلقاً دیه ثابت خواهد بود
د: در فرض حرمت غربالگری دیه بر عهده پزشک مباشر سقط است مگر پزشک دستور دهنده پزشک مباشر را اجبار بر عمل
غربالگری کند که در این صورت پزشک دستور دهنده باید دیه بپردازد

۲۵ / ۸ / ۱۳۹۹
۱۵۴۰۰

آیت الله نوری همدانی

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی

حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد و تجویز سقط جنین به وسیله پزشک یا هر کارشناسی حرام می باشد و بر متصدی

سقط، دیه ثابت است و انجام کارهایی که موجب به خطر افتادن جنین شود حرام می باشد.

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء

زمان ولوج روح در جنین

۱۴ - در اقوال جمع کثیری از فقها از جمله شیخ انصاری (رحمهم الله)، حرکت‌های اختیاری جنین، به عنوان اماره‌ای بر ولوج روح در نظر گرفته شده و امکان ولوج روح در دو ماهگی و کمتر مطرح شده است.^۴ برخی همچون مرحوم فاضل هندی، تجربه را مؤثر در اثبات ولوج روح دانسته^۵ و مرحوم حر عاملی، اختلاف در روایات از حیث زمان ولوج روح را حمل بر اختلاف بین جنین‌ها نموده‌اند.^۶ مرحوم همدانی، امکان ولوج روح قبل چهارماهگی را وارد دانسته و در صورت استواء عرفی خلقت قبل از چهارماهگی، احتیاط در این خصوص را لازم دانسته‌اند.^۷ در روایتی از امام صادق (ع) نیز استواء خلقت (جسم و بدن)، ملاکی برای وجوب غسل و کفن دانسته شده است.^۸ از سوی دیگر بنا بر گزارشات علم تجربی جنین‌شناسی و مشاهدات تجربی سونوگرافی، در هفته هشتم (کمتر از دو ماهگی) بعد از لقاح، استخوان‌های جنین تشکیل شده و بر روی آنها گوشت پوشانیده شده و جنین، انسانی مینیاتوری و کامل از اجزا و اندام است و دارای حرکات ارادی و اختیاری می‌باشد هرچند ضربه‌های وارد شده وی به دیواره رحم، آن قدر قدرت ندارد که قابل لمس باشد. به نظر حضرتعالی:

(الف) با توجه به خصوصیات ذکر شده درباره جنین دوماهه، آیا قبل از چهار ماهگی می‌توان از عدم ولوج روح در جنین اطمینان داشت؟
(ب) در «اسقاط جنین به دلیل حرجی دانستن بیماری جنین برای پدر یا مادر»، آیا کامل بودن اندام جنین و حرکات ارادی او در دو ماهگی و لزوم احتیاط در قتل نفس (که همچون «قتل الناس جمیعاً» است)، موجب حرمت قتل و اسقاط جنین دوماهه نمی‌شود؟

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله

(الف) اگر قرائن کافی برای ولوج روح باشد، می‌توان پذیرفت.

(ب) چنانچه ثابت شود در دو ماهگی اندام کامل است و حس و حرکتی هرچند ضعیف دارد، احکام جنین چهار ماهه جاری می‌شود.

الف - اگر قرائن کافی برای ولوج روح باشد، می‌توان پذیرفت.
ب - چنانچه ثابت شود در دو ماهگی اندام کامل است و حس و حرکتی هرچند ضعیف دارد، احکام جنین چهار ماهه جاری می‌شود.

۹۹۹۰۲۲
۶۵۰۸۰۸

^۴ - عبارت مرحوم شیخ چنین است: «و كأنه مبني على ما يظهر من النبوي المحكي أنه إذا بقي أربعة أشهر ينفخ فيه الروح و تشير إليه بعض الروايات في ديه الجنين إلا أن المحكي عن الأطباء ولوج الروح قبل ذلك حتى أنه حكى عنهم أماكنه لتمام شهرين ... بل يتحقق في شهر» (شيخ مرتضى انصاری، کتاب الطهارة، ج ۲، ص ۳۱۸)

^۵ - يجب على كل مسلم ... تفصيل الميت المسلم ... و إن كان سقطا له أربعة أشهر بشهادة التجربة بحياته، و نحو قول الصادق عليه السلام في خبر زرارة: السقط إذا تم له أربعة أشهر غسل (وسائل الشيعة، ج ۲ ص ۶۹۶ ب ۱۲ من أبواب غسل الميت ح ۴) (كشف اللثام و الإبهام عن قواعد الأحكام، ج ۲، ص: ۲۰۴)

^۶ - أقول: يمكن حمل اختلاف التقديرين على اختلاف أحوال الأجنة (وسائل الشيعة، ج ۷، ص: ۱۴۲)

^۷ - هذه الروايات - بحسب الظاهر - جارية مجرى الغالب، فيمكن تحقق الاستواء قبل إكمال الأربعة أو بعد انقضائها بأيام ... لكن مع ذلك كله لو فرض استواء خلقته عرفا قبل تمام الأربعة أشهر، لا ينبغي ترك الاحتياط فيه. (مصباح الفقيه، ج ۵، ص: ۱۵۴)

^۸ - زُرْعَةُ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ السَّقَطِ إِذَا اسْتَوَتْ خَلْقَتُهُ - يَجِبُ عَلَيْهِ الْغُسْلُ وَ اللَّحْدُ وَ الْكَفْنُ قَالَ نَعَمْ - كُلُّ ذَلِكَ يَجِبُ عَلَيْهِ إِذَا اسْتَوَى. (وسائل الشيعة، ج ۲، ص: ۵۰۲)

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

الف و ب) معیار ولوج روح در روایات، تکمیل چهار ماهگی است که این اماره شرعیه است ولی اگر در موردی ثابت شود که قبل از چهارماهگی کودک، قوه شنوایی و بینایی پیدا کرده و اعضاء و جوارحش مرتب شده در آن صورت، ولوج روح ثابت می شود.

بسم الله الرحمن الرحیم
معیار ولوج روح در روایات، تکمیل چهار ماهگی است که این اماره شرعیه است
ولی اگر در موردی ثابت شود که قبل از چهار ماهگی، کودک، قوه شنوایی و
بینایی پیدا کرده، اعضاء و جوارحش مرتب شده در آن صورت، ولوج روح ثابت می شود.

مجلس استفتائات
۱۳۹۴/۱/۲۶
۱۳۹۴

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف و ب) در هر دو صورت چه قبل از ولوج روح و چه بعد از ولوج روح، اسقاط و قتل جنین حرام و موجب دیه است.

الف و ب- در هر دو صورت چه قبل از ولوج روح و چه بعد از ولوج روح اسقاط و قتل جنین حرام و موجب دیه است.

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

الف) اگر کارشناسان پزشکی تشخیص ولوج روح در نوزاد دهند، حکم به عدم ولوج روح مشکل است و باید احتیاط شود.

ب) اسقاط جنین دو ماهه حتی با فرض عدم ولوج روح شرعاً حرام است و اگر احتمال روح داده شود قطعاً حرمت ثابت خواهد بود.

بسم الله الرحمن الرحیم
الف، اگر کارشناسان پزشکی تشخیص ولوج روح در نوزاد دهند حکم به عدم ولوج روح مشکل است و باید احتیاط شود.
ب، اسقاط جنین دو ماهه حتی با فرض عدم ولوج روح شرعاً حرام است و اگر احتمال روح داده شود قطعاً حرمت ثابت خواهد بود.

مجلس استفتائات
تاریخ فتوی: ۱۳۹۹/۸/۲۵
شماره ثبت: ۱۵۴۰۰

سقط جنین پس از استواء (کامل شدن اندام) و حرکت داشتن

۱۵- در صورتی که حضرت تعالی، ۴ ماهگی را مظنه ولوج روح می‌دانید، با توجه به اینکه بر اساس یافته‌های جنین‌شناسان، حرکات ارادی و استواء ظاهر اندام‌های جنین، در دو ماهگی به روشنی مشاهده می‌شود و عرف، بر چنین موجودی، اطلاق انسان می‌کند و با توجه به امتنانی بودن قاعده حرج، آیا بعد از دو ماهگی، اسقاط و قتل جنین به دلیل حرج پدر یا مادر جایز است یا مشمول ادله حرمت قتل نفس می‌باشد؟

آیت الله سبحانی رحمته الله علیه

الف و ب) معیار ولوج روح در روایات، تکمیل چهار ماهگی است که این اماره شرعیه است ولی اگر در موردی ثابت شود که قبل از چهار ماهگی کودک، قوه شنوایی و بینایی پیدا کرده و اعضاء و جوارح مرتب شده در آن صورت، ولوج روح ثابت می‌شود.

بسم الله الرحمن الرحیم ، معیار ولوج روح در روایات ، تکمیل چهار ماهگی است که این اماره شرعیه است
ولی اگر در موردی ثابت شود که قبل از چهار ماهگی ، کودک ، قوه شنوایی و بینایی پیدا کرده ، اعضاء و جوارح مرتب شده در آن صورت ، ولوج روح ثابت می‌شود.

۱۳۸۴ / ۹ / ۱۴
۱۳۸۶

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

در فرض سؤال، اسقاط و قتل جنین حتی قبل از ولوج روح جایز نیست و موجب دیه است.

در فرض سؤال اسقاط و قتل جنین حتی قبل از ولوج روح جایز نیست و موجب دیه است.

۷۹۰
۹۹/۹/۲۶

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

سقط جنین مطلقاً حرام است، حتی در دو ماهگی و کمتر از آن

سقط جنین مطلقاً حرام است حتی در دو ماهگی کمتر از آن.

۱۳۹۹ / ۸ / ۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

مانند جواب ب در سؤال قبل است. (چنانچه ثابت شود در دو ماهگی اندام کامل است و حس و حرکتی هرچند ضعیف دارد، احکام جنین چهار ماهه جاری می شود.)

مانند جواب «ب» در سؤال قبل است -

۹۹-۹-۲۲
۶۵۰۸۰۸

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد (هر چند قبل از ولوج روح)

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعة الزهراء

سقط جنین به دلیل حرجی بودن

۱۶. چنانچه مستحضرید، در روایت سعید بن المسیب، تحولات جنین (بعد از انعقاد نطفه) به واسطه وجود روح در آن دانسته شده است (...). أ بِرُوحٍ كَانَ ذَلِكَ أَوْ بغيرِ رُوحٍ قَالَ عِ بَرُوحٍ عَدَا الْحَيَاةِ الْقَدِيمِ الْمَقُولِ فِي أَصْلَابِ الرِّجَالِ وَ أَرْحَامِ النِّسَاءِ و دلیل دیه داشتن برای قتل او را نیز وجود همین روح می‌دانند (وَمَا كَانَ إِذْنٌ عَلَى مَنْ يَقْتُلُهُ دِيَةً)^۹ که با توجه به اینکه برای روح نباتی یا حیوانی (نبات یا حیوان)، در لغت عرب و آیات و روایات، دیه به کار برده نمی‌شود و واژه «دیه» تنها برای جنایت بر نفس و کمتر از نفس و فقط برای انسان استعمال می‌شود و نه غیر انسان، به نظر می‌رسد روح به کار برده شده در این روایت، ظهور در روح انسانی دارد.

همچنین از صحیحہ اسحاق بن عمار از حضرت امام موسی کاظم ع استفاده می‌شود که اول مرتبه از وجود انسانی، نطفه است^{۱۰} و در صحیحہ عبد الاعلی نیز از داخل بودن مطلق جنین مسلمان در امت نبی اکرم ص و شعور و معرفت و ارزش جنین در نزد خدای سبحان و حتی شفاعت او سخن به میان آمده است.^{۱۱} با توجه به امتنانی بودن قاعده حرج و شواهد برشمرده شده فوق که نشان دهنده اهمیت جان جنین است، مستدعی است بفرمایید:

(الف) به نظر حضرتعالی حرج پدر یا مادر می‌تواند مجوز اسقاط و قتل جنین قبل از ولوج روح شود؟

(ب) چنانچه پاسخ مثبت باشد آیا جنین در دو ماهگی (که اندامش در آن کامل و دارای عظام و لحم است و از استواء کامل و حرکات ارادی و اختیاری برخوردار می‌باشد و عرفاً نیز بر او اطلاق انسان می‌شود)، با جنین کمتر از دو ماه در مورد شرایط اسقاط یکسان است و شرعاً می‌توان آن را به دلیل حرج پدر یا مادر به قتل رسانید و آن را اسقاط کرد؟

(ج) اگر پاسخ «ب» مثبت است، با توجه به اینکه در روایات شریفه از همه مراتب اسقاط جنین به قتل جنین تعبیر شده است^{۱۲} آیا لازم است این حرج از نظر شدت، متناسب با نوعی قتل باشد؟

آیت الله جوادی آملی رحمته الله

اسقاط جنین جایز نیست هرچند غیرطبیعی و یا مبتلا به نقص خلقت باشد.

توضیح المسائل، بخش استفتائات، ص ۶۳۸، سقط جنین

آیت الله سبحانی رحمته الله

حرج پدر و مادر مجوز برای سقط جنین نمی‌باشد مگر فقط در صورتی که بقاء جنین باعث خطر جانی برای مادر باشد.

^۹ - عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ سَأَلْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع: أَرَأَيْتَ تَحَوَّلَهُ فِي بَطْنِهَا إِلَى حَالٍ أ بِرُوحٍ كَانَ ذَلِكَ أَوْ بغيرِ رُوحٍ قَالَ بِرُوحٍ عَدَا الْحَيَاةِ الْقَدِيمِ الْمَقُولِ فِي أَصْلَابِ الرِّجَالِ وَ أَرْحَامِ النِّسَاءِ وَ لَوْ لَا أَنَّهُ كَانَ فِيهِ رُوحٌ عَدَا الْحَيَاةِ مَا تَحَوَّلَ مِنْ حَالٍ إِلَى حَالٍ فِي الرَّحِمِ وَ مَا كَانَ إِذْنٌ عَلَى مَنْ يَقْتُلُهُ دِيَةً وَ هُوَ فِي تِلْكَ الْحَالِ (كافي ج ۷ ص ۳۴۷ ح ۱۵؛ تهذيب ج ۱۰ ص ۲۸۱ ح ۳)

^{۱۰} - مَنْ لَا يَحْضُرُهُ الْفَقِيه؛ ج ۴، ص: ۱۷۱، ح ۵۳۹۴ وَ رَوَى الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ وَ حُسَيْنِ الرَّوَاسِيِّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَارٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي الْحُسَيْنِ ع الْمَرْأَةُ تَخَافُ الْحَبْلَ فَتَشْرِبُ الدَّوَاءَ فَتَلْقَى مَا فِي بَطْنِهَا فَقَالَ لَا فَقُلْتُ إِنَّمَا هُوَ نُطْفَةٌ قَالَ إِنْ أَوَّلَ مَا يُخْلَقُ نُطْفَةٌ.

^{۱۱} - عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاطٍ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى بْنِ أَعْيَنَ مَوْلَى آلِ سَامٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ... أَمَا عَلِمْتُمْ أَنِّي أَبَاهِي بِكُمْ الْأَمَمَ - يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى بِالسَّقَطِ يَظَلُّ مُحْبِطًا عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ ادْخُلِ الْجَنَّةَ فَيَقُولُ لَا حَتَّى يَدْخُلَ أَبَوَايَ قَبْلِي فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِمَلِكٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ابْتِنِي بِأَبَوَيْهِ فَيَأْمُرُ بِهِمَا إِلَى الْجَنَّةِ فَيَقُولُ هَذَا بِفَضْلِ رَحْمَتِي لَكَ (كافي ج ۵ ص ۳۳۶ ح ۱؛ تهذيب ج ۷ ص ۴۰۰ ح ۷؛ دعائم الاسلام ج ۲ ص ۱۹۷ ح ۷۲۱؛ التوحيد للصدوق، ص: ۳۹۶)

^{۱۲} - عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي امْرَأَةٍ شَرِبَتْ دَوَاءً وَ هِيَ حَامِلٌ لِنَطْرَحَ وَلَدَهَا فَالْقَتْ وَلَدَهَا فَقَالَ إِنْ كَانَ عَظْمًا قَدْ نَبَتَ عَلَيْهِ اللَّحْمُ وَ شَقَّ لَهُ السَّمْعُ وَ الْبَصَرُ فَإِنَّ عَلَيْهَا دِيَتَهُ تَسْلِمُهَا إِلَى أَبِيهِ قَالَ وَ إِنْ كَانَ جَنِينًا عُلَقَةً أَوْ مُضْغَةً فَإِنَّ عَلَيْهَا أَرْبَعِينَ دِينَارًا أَوْ غُرَّةً تَسْلِمُهَا إِلَى أَبِيهِ قُلْتُ فَهِيَ لَا تَرْتِ مِنْ وَلَدِهَا مِنْ دِيَتِهِ قَالَ لَا لِأَنَّهَا قُتِلَتْ. (الكافي (ط - الإسلامية)، ج ۷، ص ۳۴۴، ح ۶؛ مَنْ لَا يَحْضُرُهُ الْفَقِيه، ج ۴، ص ۱۴۵، ح ۵۳۲۱؛ الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، ج ۴، ص ۳۰۱، ح ۱۱۳۰ - ۹؛ تهذيب الأحكام، ج ۱۰، ص ۲۸۷، ح ۱۱۱۳ - ۱۵).

حرج پدر و مادر مجوز بر سر سقط جنین نه باشد مگر سقط در صورتی
که بعد از جنین باعث خطر جانی بر سر مادر باشد و در این
مجلس استفتاءات
۲۹/۱/۹۴
۱۳۱۵۶

آیت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف، ب و ج) هیچ یک از امور مذکور مجوز اسقاط و قتل جنین، چه قبل از ولوج روح و چه بعد از ولوج روح نیست.

الف و ب و ج- هیچ يك از امور مذکور مجوز اسقاط و قتل جنین، چه قبل از ولوج روح، و چه بعد از ولوج روح نیست

۷۹۰
۹۹/۹/۲۶

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

الف) سقط جنین حرام است حتی اگر موجب حرج برای پدر و مادر شود.

ب) در هر دو مورد سقط جنین حرام است.

ج) سقط جنین مطلقاً حرام است.

بسم تعالی
الف: سقط جنین حرام است حتی اگر موجب حرج برای پدر و مادر شود.
ب: در هر دو مورد سقط جنین حرام است.
ج: سقط جنین مطلقاً حرام است.

۱۳۹۹/۸/۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله نوری همدانی رحمته الله علیه

اسقاط جنین در هیچ حال، حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست.

اسقاط جنین در هیچ حال حتی در حالی که هنوز نطفه است و هیچ تحول پیدا نکرده است جائز نیست

۱۳۹۹/۱۰/۸

آیت الله وحید خراسانی رحمته الله علیه

الف، ب و ج) حرج در نگهداری کودک، مجوز سقط نمی باشد (حتی قبل از ولوج روح)

استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات جامعة الزهراء

اقدام به اسقاط جنین به صورت سازمان یافته

۱۸ - در صورتی که شخص یا اشخاصی به شکل سازمان یافته و گسترده اقدام به اسقاط عمدی جنین نمایند، مستعدی است بفرمایید:

الف) آیا از مصادیق مفسد فی الارض خواهند بود یا نه؟

ب) آیا ولوج روح یا عدم ولوج روح، در این موضوع اثرگذار است یا خیر؟

ج) اگر این امر جمعیت مسلمین و بقای اسلام را در خطر اندازد تأثیری در حکم دارد یا نه؟

آیت الله علوی گرگانی رحمته الله علیه

الف) اگر به صورت سازمان یافته و در سطح گسترده عمل شود، می تواند با تشخیص حاکم شرع از مصادیق افساد فی الارض هم باشد.

ب) فرقی در اصل تحقق عنوان نمی کند.

ج) اگر بقاء مسلمین را به خطر بیندازد می تواند با تشخیص حاکم شرع صدق افساد فی الارض کند.

الف، اگر به صورت سازمان یافته و در سطح گسترده عمل شود می تواند با تشخیص حاکم شرع از مصادیق افساد فی الارض هم باشد.
ب، فرقی در اصل تحقق عنوان نمی کند.
ج، اگر بقاء مسلمین را به خطر بیندازد می تواند با تشخیص حاکم شرع صدق افساد فی الارض کند.

۱۳۹۹ / ۸ / ۲۵
۱۵۴۰۰

آیت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

الف) از جواب معلوم شد (مفسد فی الارض در صورتی است که این عمل خود را گسترش دهد و گروه زیادی از آن پیروی کنند).

ب) آری تفاوت می کند.

ج) البته اگر به خطر بیندازد، جرمه آن سنگین تر است.

الف - از جواب معلوم شد -
ب - آری، تفاوت می کند -
ج - البته اگر به خطر بیندازد، جرمه آن سنگین تر است.

۹۹۰۹-۲۲
۶۵۰۸۰۸

مصالحه ديه جنين قبل از واجب شدن آن

۱۹ - در مواردی که ولوج روح در جنين محقق نشده است، آیا اسقاط کننده می تواند قبل از اسقاط و قتل جنين، با وارثان جنين نسبت به ديه جنين گذشت و مصالحه نماید؟ لطفاً این سؤال را در سه حالت ذیل پاسخ فرمایید:

الف) اسقاط بدون دليل،

ب) اسقاط جنين دارای نقص جسمی یا ناهنجار که موجب حرج پدر یا مادر می شود،

ج) اسقاط جنين به دليل در خطر افتادن جان مادر.

آيت الله سبحانی رحمته الله علیه

الف) اسقاط حرام است و تا موجب آن حاصل نشود، اسقاط ديه معنا ندارد

اسقاط حرام است، موجب آن حاصل نشود، اسقاط ديه معنا ندارد.

مجلس
استفتاءات
۹۹/۱/۴
۱۳۱۵۶

آيت الله صافی گلپایگانی رحمته الله علیه

الف، ب و ج) در هر سه مورد سؤال مصالحه صحيح نیست.

الف و ب و ج- در هر سه مورد سؤال مصالحه صحيح نیست.

۷۹۰
۹۹/۹/۲۶

آيت الله مکارم شیرازی رحمته الله علیه

در هیچ حالی قبل از تعلق ديه نمی توان گذشت و مصالحه کرد ...

در هیچ حالی قبل از تعلق ديه نمی توان گذشت و مصالحه کرد.

و در دو صورت ب و ج مسئله اسقاط مطرح است.

۹۹/۹/۲۲
۶۵۰۸۰۸